

DALA SHAROITIDA TURLI DARAJADA SHO'RLANGAN TUPROQLARNING G'O'ZA UNUVCHANLIGIGA TA'SIRI

Ostonova Gulnoza Rashidovna

Osiyo xalqaro universiteti o'qituvchisi
Email: ostonovagulnozarashidovna@oxu.uz
<https://doi.org/10.5281/zenodo.10390603>

ARTICLE INFO

Qabul qilindi: 05-December 2023 yil
Ma'qullandi: 10- December 2023 yil
Nashr qilindi: 15- December 2023 yil

KEY WORDS

*Buxoro-8 g'o'za navi, maysa,
M.K.Firsova usuli, unuvchanlik*

ABSTRACT

Mazkur maqolada, laboratoriya sharoitida turli darajada sho'rlangan tuproqlarning g'o'za unuvchanligiga ta'siri aniqlandi. Dala tajribasida sug'oriladigan o'tloqi allyuvial tuproqlar tanlab olindi. Natijada, variantlar orasida eng ijobiy natijalar birinchi variant oz sho'rlangan tuproqda kuzatilib, chigit unuvchanligi ekilganidan bir hafta o'tgandan so'ng birinchi variant oz sho'rlangan nazoratda 80 %, ikkinchi variant o'rtacha sho'rlangan tuproqda 70 % ni, uchinchi variant kuchli sho'rlangan tuproqda 48 % natija qayt etildi.

TADQIQOT MATERIALLARI VA METODOLOGIYASI.

Dala tajribasida sug'oriladigan o'tloqi allyuvial tuproqlar tanlab olindi va ekin ekilmasdan oldin tuproqshunoslikda umumqabul qilingan uslublar asosida meliorativ holatini aniqlash maqsadida tuproq kesmalari olindi.

Tuproq analizlari tahlili shuni ko'rsatadiki, oz sho'rlangan variantida haydov qatlamida tuproqlarning 0-30 sm qatlamida umumiy ishqoriylik aniqlanganda 0,007 % ekanligi aniqlandi. Ushbu ko'rsatkichlar xlor miqdorida 0,020 %, sulfat miqdorida esa 0,045 % tashkil etgan bo'lsa, bu ko'rsatkichlar kationlarda (kalsiy, magniy) 0,015; 0,008 %, kaliy va natriyning birgalikdagi ulushi esa 0,004% ni tashkil qildi. Tuproq kesmasini haydov osti qatlamidan olingan ya'ni 30-50 sm li qatlamida umumiy ishqoriylik 0,05; foizni tashkil qilganligi aniqlandi.

Sho'rlanish darajasi o'rtacha bo'lgan tuproqlar tahlili shuni ko'rsatadiki, umumiy ishqoriylik miqdori tuproq qatlamlarining 0-30 sm li qatlamida 0,015 % ni tashkil etib, xlor miqdorida 0,141 %, sulfat miqdorida esa 0,275 % tashkil qildi. Kationlarda (kalsiy, magniy) 0,146; 0,029%, kaliy va natriyning birgalikdagi ulushi esa 0,006% ni tashkil qildi. Tuproq kesmasini haydov osti qatlamidan olingan ya'ni 30-50 sm li qatlamida umumiy ishqoriylik 0,014 % ni tashkil etdi.

Kuchli sho'rlangan tuproqlar analiz qilinganda quyidagi natijalar olindi; umumiy ishqoriylik miqdori tuproqning haydov ya'ni 0-30 sm li qatlamida 0,025% ni tashkil etdi. Tuproq tarkibida xlor miqdorida 0,164%, sulfat miqdorida esa 0,599 % tashkil qildi. Kationlarda (kalsiy, magniy) 0,221; 0,046 % ni tashkil qildi. Tuproq kesmasini haydov osti qatlamidan olingan ya'ni 30-50 sm li qatlamida

umumiy ishqoriylik 0,021 % ni tashkil qilganligi aniqlandi.

Tuproq tarkibidagi o'rganilgan 3 ta variantda haydov va haydov osti qatlamlaridagi quruq qoldiq miqdori aniqlandi. Unga ko'ra, tuproqlarda 1 aprel holati bo'yicha keltirilgan o'rtacha ma'lumotga ko'ra nazorat (oz sho'rlangan) variantida haydov qatlamida (0-30 sm) quruq qoldiq miqdori 0,099 % ni, haydov osti qatlamida (30-50 sm) 0,098 % ni tashkil etdi. O'rtacha sho'rlangan tuproqlarda haydov qatlamida (0-30 sm) quruq qoldiq miqdori 0,620 % ni, haydov osti qatlamida (30-50 sm) 0,612 % ni tashkil etgan bo'lsa, kuchli sho'rlangan tuproqlarda haydov qatlamida (0-30 sm) quruq qoldiq miqdori 1,121 % ni, haydov osti qatlamida (30-50 sm) 1,165 % ni tashkil etdi.

Urug'larning unuvchanligi ekishga yaroqliligini belgilaydigan eng muhim xususiyatlaridan biridir. Urug'larning unuvchanligi ekinning ko'chat qalinligiga, o'simliklarning bir yo'la qiyg'os rivojlanishi hamda boshqa belgilariga katta ta'sir ko'rsatadi.

Urug'ni unib chiqishi. G'o'zada bir tekis ko'chat undirib olish davri eng muhimi. G'o'za urug'ining bo'rtishi uchun 23-28% suvni o'zini vazniga nisbatan ko'p talab qiladi. Bu paytda ular kislorodga muhtoj bo'lmaydi. Endosperma anaerob nafas olish hisobiga rivojlanadi. Urug' chuqur ekilganda (4-5 sm) anaerob nafas olish tezlashadi. Natijada urug'ni nobud bo'lishiga olib keladi. Urug' 10-12 °C da unib chiqadi, muqobil harorat 20 °C. Urug'ni unib chiqishidan maysalashgacha 7-15 kun o'tadi. Bu havo haroratiga, tuproq namligiga, tuproqning sho'rlanish darajasiga va unuvchanlik darajasiga bog'liq. Maysalanish davrida 3-4 barg hosil bo'ladi. Maysalanish davrida ildiz majmuasi kuchli rivojlanadi, ildizlaridan havo yo'llari paydo bo'ladi, o'simlikni kislorod bilan ta'minlaydi.

Laboratoriya sharoiti qulay bo'lganligidan urug'larning unuvchanligi daladagiga qaraganda doim yuqori bo'ladi. Shunday bo'lsa-da, urug'larning unuvchanligi aniqlash bo'yicha tajribalar, urug'larning sifatini va unuvchanligini yetarlicha yaxshi ifodalaydi. Urug'larning unuvchanligi termostatda yoki alohida ajratilgan, zarur haroratni saqlab turadigan toza xonada aniqlanadi. Ildizchalari me'yori rivojlanayotgan, asosiy ildizchasining uzunligi urug'ning uzunligiga teng bo'lib qolgan urug'lar ungan hisoblanadi. Unmaydigan urug'lar faqat o'simta chiqaradi, ildizchasi esa sinash oxirigacha rivojlanmay qoladi. Agarda, rivojlansa ham nimjon yaroqsiz chirigan bo'ladi, ildizchasi bo'lsayam unmaydigan urug' hisoblanadi. Chirigan urug'lar unib chiqsa alohida hisoblanadi. Urug'larning unuvchanligi va unib chiqish qobiliyati to'rtta parallel namunadan olingan o'rtacha raqam tariqasida hisoblab chiqiladi.

Turli darajada sho'rlangan tuproqlarda chigit unuvchanligini aniqlash maqsadida, bir xil haroratni saqlagan holda toza xonada tadqiqotlar olib borildi. Urug'larni tez undirish uchun M.K.Firsova usulidan foydalaniladi.

TADQIQOT NATIJALARI

Tadqiqot olib borish maqsadida, 9 ta kyuvetaga har bir variant kesimida 50 donadan chigit ekildi. Demak, tadqiqot 3 variant 3 takrorda olib borildi. Har bir kyuvetalarga namlangan filtr qog'oz ustiga bir xil massadagi (100 gr) sterillangan tuproq solib chiqildi. Birinchi variantga oz sho'rlangan nazorat, ikkinchi variantga o'rtacha sho'rlangan, uchinchi variantga kuchli sho'rlangan tuproqlar solindi. Har bir variantga Buxoro-8 g'o'za navining chigitlari 50 donadan ekildi, bir xil hajmdagi suv bilan namlantirilib, ustiga filtr qog'oz tushaldi, hamda 26 °C da xona sharoitida 7 kecha - kunduz davomida qo'yilib, kuzatuv va tahlil ishlari olib borildi.

Adabiyotlar:

1. Ostonova, G. (2023). ICHKI SEKRETSIYA BEZLARI FIZIOLOGIYASI. Центральноазиатский

- журнал образования и инноваций, 2(10 Part 3), 110-115.
2. Rashidovna, O. G. (2023). PHYSIOLOGY OF THE ENDOCRINE GLANDS. EUROPEAN JOURNAL OF MODERN MEDICINE AND PRACTICE, 3(11), 1-6.
 3. Ostonova, G. (2023). TURLI XIL STRESS OMILLARDAN GARMSEL OMILINING G‘O‘ZA BARG SATHIGA TA‘SIRI. Центральноеазиатский журнал образования и инноваций, 2(11 Part 2), 107-111.
 4. Ахмедова, М. (2020). НАРУШЕНИЯ ЭНДОТЕЛИАЛЬНОЙ ФУНКЦИИ ПРИ РАЗВИТИИ АФТОЗНОГО СТОМАТИТА. Достижения науки и образования, (18 (72)), 65-69.
 5. Ахмедова, М. (2023). ИСПОЛЬЗОВАНИЕ КОМПЬЮТЕРНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ НА ЭТАПАХ ДИАГНОСТИКИ И ПЛАНИРОВАНИЯ ОРТОПЕДИЧЕСКОГО ЛЕЧЕНИЯ НА ОСНОВЕ ЭНДОССАЛЬНЫХ ИМПЛАНТАТОВ. Центральноеазиатский журнал образования и инноваций, 2(11 Part 2), 167-173.
 6. Axmedova, M. (2023). USE OF COMPUTER TECHNOLOGY AT THE STAGES OF DIAGNOSIS AND PLANNING ORTHOPEDIC TREATMENT BASED ON ENDOSSEAL IMPLANTS. International Bulletin of Medical Sciences and Clinical Research, 3(11), 54-58.
 7. Axmedova, M. (2023). THE IMPACT OF SOCIOCULTURAL FACTORS ON THE PERVASIVENESS OF DENTAL CARIES AS A COMPLEX HEALTH CONDITION IN CONTEMPORARY SOCIETY. International Bulletin of Medical Sciences and Clinical Research, 3(9), 24-28.
 8. Obidovna, D. Z., & Sulaimonovich, D. S. (2023). Influence of the Mode of Work and Recreation of the Student's Health. INTERNATIONAL JOURNAL OF HEALTH SYSTEMS AND MEDICAL SCIENCES, 2(3), 3-5.
 9. Obidovna, D. Z., & Sulaymonovich, D. S. (2023). Forming a Healthy Lifestyle for Students on the Example of the Volleyball Section in Universities. EUROPEAN JOURNAL OF INNOVATION IN NONFORMAL EDUCATION, 3(3), 22-25.
 10. Bakayev, N. B., Shodiev, S. S., Khafizova, M. N., & Ostonova, S. N. (2020). SHAKESPEARS LEXICON: REASON WORD AS A DESIGN OF THE CONCEPT OF THE ABILITY OF THE HUMAN MIND TO ABSTRACTION, CONCLUSION. Theoretical & Applied Science, (6), 162-166.
 11. Obidovna, D. Z., & Sulaymonovich, D. S. (2022). Physical activity and its impact on human health and longevity. Достижения науки и образования, (2 (82)), 120-126.
 12. Obidovna, D. Z., & Sulaymonovich, D. S. (2022). THE CONCEPT OF "HEALTHY LIFESTYLE" IN PSYCHOLOGICAL RESEARCH. ResearchJet Journal of Analysis and Inventions, 3(06), 53-64.
 13. Jo‘rayev, S., & Djalilova, Z. (2022). NEUROLOGICAL STATUS OF CHILDREN WITH INTRAUTERINE DEVELOPMENTAL DELAY. International Bulletin of Medical Sciences and Clinical Research, 2(9), 34-37.
 14. Azamat o‘g‘li, A. A. (2023). KANAKUNJUT O‘SIMLIGINING DORIVOR XUSUSIYATLARI. TA‘LIM VA RIVOJLANISH TAHLILI ONLAYN ILMIY JURNALI, 3(5), 200-202.
 15. Hazratova, D. (2023). ORGANIK KIMYODA "ALKANLARNING TUZILISHI VA IZOMERIYASI" MAVZUSINI OQITISHDA ZAMONAVIY KIMYOVIY KOMPYUTER DASTURLARIDAN FOYDALANISH. ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu.uz), 38(38).
 16. Toxirov, B. B., Tagaeva, M. B., & Shukurova, S. (2023). Obtaining stabilized enzymes and their application in the food industry. Science and Education, 4(4), 529-537. Retrieved from <https://openscience.uz/index.php/sciedu/article/view/5560>

17. Irgashev, I. E. (2022). COVID-19 BILAN KASALLANGAN BEMORLARDA ANTIKAOGULYANT TERAPIYANING YANGICHA TAMOILLARI. BARQARORLIK VA YETAKCHI TADQIQOTLAR ONLAYN ILMIY JURNALI, 2(12), 462-466.
18. Джалилова, З. (2023). The notion of illocution in the theory of speech acts by John Austin. Современные тенденции при обучении иностранному языку в XXI веке, 1(1).
19. Atavullayeva Maxbuba Qobilovna. (2023). COMMUNICATIVE COMPETENCE AS A FACTOR OF TEACHER'S PROFESSIONAL COMPETENCY. American Journal Of Social Sciences And Humanity Research, 3(09), 32-44. <https://doi.org/10.37547/ajsshr/Volume03Issue09-06>
20. Azamat ogli, A. A., & A'zamovna, H. D. (2022). MAKTAB OQUVCHILARIDA KIMYO FANINI OQITISHDA INTERFAOL METODLARDAN FOYDALANISHNING TALIM SAMARADORLIGIGA TA'SIRI. TA'LIM VA RIVOJLANISH TAHLILI ONLAYN ILMIY JURNALI, 2(3), 152-155.
21. Azamat ogli, A. A., & Shahribonu, B. (2023). BOIKIMYO FANIDA CHEM OFFICE DASTURLARIDAN FOYDALANISH. TA'LIM VA RIVOJLANISH TAHLILI ONLAYN ILMIY JURNALI, 3(3), 272-274
22. Нарзулаева, У. Р., Самиева, Г. У., & Насирова, Ш. Ш. (2021). ИССИҚ ИҚЛИМДА КЕЧУВЧИ ГИПЕРТОНИЯ КАСАЛЛИГИНИНГ БОШЛАНГИЧ БОСҚИЧЛАРИДА ГЕМОРЕОЛОГИК БУЗИЛИШЛАР. ЖУРНАЛ БИМЕДИЦИНЫ И ПРАКТИКИ, 6(1).
23. Narzulaeva, U. R., & Bekkulova, M. A. (2023). Arterial gipertenziya etiologiyasida dislipidemiyaning xavf omili sifatidagi roli. Science and Education, 4(2), 415-419
24. Atavullayeva, M. (2023). COMMUNICATIVE COMPETENCE AS A FACTOR OF PERSONAL AND PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF A FUTURE SPECIALIST. International Bulletin of Medical Sciences and Clinical Research, 3(10), 109-114.
25. Qobilovna, A. M. (2021). BOSHLANG'ICH SINFLARDA O'QUVCHILARIDA KOMMUNIKATIV KOMPITENTLIK SHAKLLANISHINING IJTIMOIIY-PSIXOLOGIK DETERMINANTLARI. Central Asian Research Journal for Interdisciplinary Studies (CARJIS), (Special Issue), 102-105.
26. Эргашева, Г. Т. (2023). Изучение Клинических Особенности Больных Сахарным Диабетом 2 Типа Среднего И Пожилого Возраста. Central Asian Journal of Medical and Natural Science, 4(6), 274-276.
27. Halimova, Y. S. (2023). Morphological Aspects of Rat Ovaries When Exposed to Caffeine Containing Drink. BEST JOURNAL OF INNOVATION IN SCIENCE, RESEARCH AND DEVELOPMENT, 2(6), 294-300.
28. Ergasheva, G. (2023). METHODS TO PREVENT SIDE EFFECTS OF DIABETES MELLITUS IN SICK PATIENTS WITH TYPE 2 DIABETES. International Bulletin of Medical Sciences and Clinical Research, 3(10), 104-108.
29. ГТ, Э., & Саидова, Л. Б. (2022). СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ РЕАБИЛИТАЦИОННО-ВОССТАНОВИТЕЛЬНЫХ КРИТЕРИЕВ БОЛЬНЫХ С СД-2 ТИПА. TA'LIM VA RIVOJLANISH TAHLILI ONLAYN ILMIY JURNALI, 2(12), 206-209.
30. Ergasheva, G. T. (2022). QANDLI DIABET BILAN KASALLANGANLARDA REABILITATSIYA MEZONLARINI TAKOMILASHTIRISH. TA'LIM VA RIVOJLANISH TAHLILI ONLAYN ILMIY JURNALI, 2(12), 335-337
31. Toxirovna, E. G. (2023). O'RTA VA KEKSA YOSHLI BEMORLARDA 2-TUR QANDLI DIABET KECISHINING KLINIKO-MORFOLOGIK XUSUSIYATLARI. ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И

ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ, 33(1), 164-166.

32. Salokhiddinova, X. Y. (2023). MORPHOLOGICAL CHANGES IN PATHOLOGICAL FORMS OF ERYTHROCYTES. EUROPEAN JOURNAL OF MODERN MEDICINE AND PRACTICE, 3(11), 20-24.
33. Axmedov, S. J. (2023). EFFECTS OF THE DRUG MILDRONATE. Innovative Development in Educational Activities, 2(20), 40-59.
34. Jamshidovich, A. S. (2023). ASCORBIC ACID: ITS ROLE IN IMMUNE SYSTEM, CHRONIC INFLAMMATION DISEASES AND ON THE ANTIOXIDANT EFFECTS. EUROPEAN JOURNAL OF MODERN MEDICINE AND PRACTICE, 3(11), 57-60
35. Salokhiddinova, X. Y. (2023). Clinical Features of the Course of Vitamin D Deficiency in Women of Reproductive Age. EUROPEAN JOURNAL OF INNOVATION IN NONFORMAL EDUCATION, 3(11), 28-31.
36. Saidova, L. B., & Ergashev, G. T. (2022). Improvement of rehabilitation and rehabilitation criteria for patients with type 2 diabetes
37. Tuyg'unovna, S. S. (2023). CHEMICAL COMPOSITION OF MEDICINAL PLANTS AND CLASSIFICATION. EUROPEAN JOURNAL OF MODERN MEDICINE AND PRACTICE, 3(11), 33-35.
38. Yomgirovna, R. G. (2023). AGROBIOLOGICAL PROPERTIES OF BENTONITE IN AGRICULTURE. TA'LIM VA RIVOJLANISH TAHLILI ONLAYN ILMIY JURNALI, 3(9), 126-130
39. Yomgirovna, R. G. (2023). SCIENTIFIC ASPECTS AND EFFICACY OF BENTONITE USE IN AGRICULTURE. EUROPEAN JOURNAL OF MODERN MEDICINE AND PRACTICE, 3(11), 116120
40. Rasulov, Z. I. (2023). COMPARATIVE STUDY OF LINGUISTIC PHENOMENA OF A NATIONAL-CULTURAL NATURE, REPRESENTING MYTHOLOGICAL LINGUISTIC UNITS IN ENGLISH AND UZBEK LANGUAGES. FORMATION OF PSYCHOLOGY AND PEDAGOGY AS INTERDISCIPLINARY SCIENCES, 2(20), 19-24.
41. Rasulov, Z. I. (2023). THE NOTION OF NON-EQUIVALENT WORDS AND REALIAS IN ENGLISH AND UZBEK LANGUAGES. Finland International Scientific Journal of Education, Social Science & Humanities, 11(6), 35-40.
42. Rasulov, Z. (2023). LISONIY TEJAMKORLIKNING AXBOROT IFODASIDAGI ORTIQCHALIKKA MUNOSABATI. ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu.uz), 42(42).
43. Rasulov, Z., & Artikov, A. (2023, May). THE PRINCIPLE OF REDUNDANCY IN COMPOUND SENTENCES. In Integration Conference on Integration of Pragmalinguistics, Functional Translation Studies and Language Teaching Processes (pp. 1-4).
44. Rasulov, Z. (2023). The principle of cognitive economy as an important factor in information transmission. ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu.uz), 42(42).
45. Rasulov, Z. (2023). ПРИНЦИПЫ ЭКОНОМИИ ФОНАЦИОННОЙ ЭНЕРГИИ. ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu.uz), 42(42).
46. Rasulov, Z. (2023). PEDAGOGIKA VA PSIXOLOGIYADA MANIPULYATSIYA TUSHUNCHASI. ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu.uz), 39(39).
47. Narzulyeva, U., & Ismoilova, N. (2023). DETECTION OF EATING BEHAVIOR DISORDERS IN STUDENTS BEFORE THE EXAM USING THE DEBQ QUESTIONNAIRE. Наука и инновация, 1(15), 112-114.
48. Narzulaeva, U. (2023). PATHOGENETIC MECHANISMS OF MICROCIRCULATION DISORDERS. International Bulletin of Medical Sciences and Clinical Research, 3(10), 60-65.

Retrieved from <https://researchcitations.com/index.php/ibmscr/article/view/2811>

49. Narzulaeva Umida Rakhmatulloevna, Samieva Gulnoza Utkurovna, & Ismatova Marguba Shaukatovna (2020). SPECIFICITY OF THE CLINICAL COURSE OF THE INITIAL STAGES OF HYPERTENSION IN ARID ZONES OF UZBEKISTAN AND NON-DRUG APPROACHES TO TREATMENT. Кронос, (4 (43)), 15-17.

50. Umida Raxmatulloevna Narzulaeva, & Mohigul Abdurasulovna Bekkulova (2023). Arterial gipertenziya etiologiyasida dislipidemiyaning xavf omili sifatidagi roli. Science and Education, 4 (2), 415-419.

51. Narzulaeva, U. R., & Samieva, G. U. (2021). Nasirova ShSh. Hemoreological Disorders in The Early Stages Of Hypertension In Hot Climates. Journal of Biomedicine and Practice, 6(1), 221-225.

